

Naloga 1102A
UNIČEVALCI MITOV

NAČINI RAZISKOVANJA

1. Verjetno poznaš televizijsko oddajo Uničevalci mitov. V njej voditelja Adam in Jamie raziskujeta mite kot na primer, ali lahko hodimo po vodi, kaj se zgodi pri trku pri hitrosti 80 km na uro in mnoge druge. Pojave, ki jih imenujeta miti, pojasnjujeta tako, da načrtujeta različne poskuse, jih ponavljata, spreminjata, če je potrebno, in podobno.

Podobno »uničujejo mite« oziroma preučujejo različne pojave (vedenja, osebnost, ...) tudi psihologi. Napiši odgovore na vprašanja.

- A. Kaj v oddaji počneta voditelja Adam in Jamie?
- B. Katere mite uničujeta?
- C. Kako »uničujeta« mite?

2. Dan je odlomek iz foruma: »Ali je psihologija znanost?«

Kom1 20.05.2003., 08:59

Zdi se mi, da se je psihologija pogosto ukvarjala s temami, ki so na meji magičnega in okultnega.

Tufir II 20.05.2003., 09:51

Da bi se vsaj ukvarjala :rolleyes: BTW, psihologija je znanost ;)

AxMi-24 20.05.2003., 11:52

Strinjam se s tufirom. Res da ni čista kot kemija, biologija in fizika, ampak vseeno uporablja točne metode.

Skeptik 20.05.2003., 13:49

To velja tudi za fiziko

Jango Fett 21.05.2003., 01:38

Psihologija je definitivno znanost. Pripada veji realnih družbenih znanosti. Najbliže do nje v vrsti družbenih znanosti sta antropologija in sociologija.

- A. Odgovori: Kaj menijo udeleženci foruma, zakaj je psihologija znanost?

3. Dr. Mojca Pavšič je o knjigi Fizično in psihično (Miščević, Markič, 1998) napisala:

Markič in Miščević (1998) poudarjata, da je psihologija postala znanost, ko so psihologi spoznali, kako pomembno je raziskovanje preprostih, najbolj elementarnih sposobnosti. Najbolj znan primer so raziskave učenja nesmiselnih zlogov na pamet, ki jih je pred stotimi leti začel nemški psiholog Hermann Ebbinghaus. Tovrstne raziskave so pokazale, da je z znanstvenimi metodami mogoče pojasniti tudi druge, bolj zapletene psihične procese, kot je reševanje problemov in sklepanje. Od takrat so psihologi vztrajno poskušali odgovoriti na varljivo preprosta vprašanja. Na primer, kako nekdo, ki stoji pred predmetom, ugotovi njegovo obliko, ali pa, kako se otrok nauči pravilno uporabljati zapletena slovnična pravila.

Po prebranem besedilu odgovori na vprašanja.

- A. Kdaj je psihologija postala znanost?
- B. Kaj so psihologi takrat raziskovali?
- C. Kakšno metodo so uporabili?

4. V učbeniku preberi poglavje Psihologija nekoč:danes.

- A. Napiši, katero leto in kakšen dogodek štejemo za začetek znanstvene psihologije.

5. Znanost so z znanstveno metodo pridobljena in sistematično urejena spoznanja, ki pojasnjujejo določene vrste pojavov.

V učbeniku preberi poglavje Znanstveno in neznanstveno spoznavanje duševnosti, nato odgovori na vprašanja.

- A. Naštej pet stopenj, v katerih poteka znanstvena metoda.
- B. V svojem sestavku dopolni tabelo značilnosti znanstvene metode v primerjavi z neznanstveno.

ZNANSTVENA METODA	NEZNANSTVENA METODA
	površna
	subjektivna
	nesistematična
	nekritična, podvržena napakam
	se opira na posamezne primere ali na splošno mnenje

- C. Dani so različni primeri spoznavanja. V svojem sestavku določi, ali gre za primer znanstvenega ali neznanstvenega spoznavanja.

Primer
1. Hodimo po ulici in vidimo par, ki se prepira. Mislimo si: "Zmeraj več je agresivnega vedenja."
2. Ker mlajši brat veliko gleda risanke z agresivno vsebino, se odločim, da bom najprej zbral/a čim več spoznanj o nastanku agresivnega vedenja. Nato bo brat nekaj časa namesto risank gledal le oddaje o živalih, nato pa bom opazoval njegovo vedenje pol ure po ogledu takšnih oddaj.

3. V šoli opazujem določenega sošolca, ki zmeraj veliko ve in si mislim, da se on pa res veliko uči.
4. Svetovalna delavka v šoli anketira dijake o času in načinih učenja.

- D. Vsaj za en primer znanstvenega spoznavanja utemelji, zakaj je znanstveno.
 E. Za en primer, za katerega si določil, da je znanstveno, utemelji svojo odločitev. Zapiši, kako bi potekalo takšno spoznavanje v petih stopnjah.

6. Sedaj veš, kdaj je psihologija postala znanost in kakšne so značilnosti znanstvene metode. Razmisli, katere načine raziskovanja uporabljajo psihologi, in odgovori na vprašanja.

- A. Katere metode ste uporabljali pri raziskovanju kemijskih ali fizikalnih pojavov, npr. prostega pada ali mešanja olja in vode?
 B. Katere metode ste uporabljali pri raziskovanju bioloških pojavov, npr. rast rastlin?
 C. Kako pa raziskujejo detektivi, ko npr. iščejo pogrešane osebe in podobno?

7. Preberi kratek povzetek o načinih raziskovanja:

Opazovanje je pot za spoznavanje ljudi, verjetno še od prazgodovine. Vsakdanje opazovanje se razlikuje od znanstvenega v tem, da je vsakdanje opazovanje nenačrtno in površno, znanstveno opazovanje pa načrtovano in kontrolirano.

V psihologiji poznamo dva načina **opazovanja**: **introspekcijo** in **ekstraspekcijo**.

Introspekcija je metoda opazovanja pojavov, ki se dogajajo v naši notranjosti (čustva, mišljenje, sanje, ...).

Ekstraspekcija pa je opazovanje zunanjih pojavov (obnašanje, izražanje čustev, ...).

Druga metoda, ki jo uporabljajo tudi druge znanosti, je **eksperiment**, s katerim ugotavljamo vzroke med pojavi, npr. ali gledanje nasilnih filmov vpliva na agresivnost.

Tretji, zelo pogost način pridobivanja podatkov je spraševanje; npr. z anketo ugotavljamo, katera radijska oddaja je najbolj priljubljena med mladostniki. Psihološki test je prav tako ena od tehnik spraševanja; z njimi merimo duševne in osebnostne značilnosti (npr. inteligentnost, znanje). Veliko tako imenovanih kvazi-testov zasledimo v časopisih in revijah ali spletu. (povzeto po Kline Suzič, 2003)

D. Napiši, v katerih poglavjih v učbeniku je o načinih raziskovanja opisano več?

8. Shema prikazuje načine raziskovanja v psihologiji.

A. Dopiši ključne besede, ki so v shemi označene s številkami:

1. _____,
2. _____,
3. _____,
4. _____,
5. _____,

B. Napiši, katere načine raziskovanja bi uporabili v naslednjih primerih?

1. Ali je voznikova uporaba mobilnega telefona med vožnjo vzrok za porast prometnih nesreč
2. Kdo se v trgovinah bolj gleda v ogledalo?
3. Kaj sanjajo ljudje?
4. Kaj ljudje menijo o vplivu družine na delo v šoli?
5. Kateri poklic bi zanimal sedmošolca?
6. Kako se počutiš, če dobiš slabo oceno?
7. Vzrok treme pri športniku.

C. Izberi vsaj dve vprašanji, ki si jih zastavljajo psihologi (prva stran poglavja Predmet psihologije). Zapiši, katere načine raziskovanja bi lahko uporabili.

D. Določi pri katerih vprašanjih, bi lahko uporabili izključno opisno metodo. Pri utemeljitvi odgovora, si lahko pomagaš z učbenikom poglavje Neeksperimentalna ali opisna metoda.

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.